

Ministerie van Defensie

Informatie- bijeenkomst Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Gemeente Dronten, Flevoland | 02 september 2024

ERNSTIG VERSLECHTERDE VEILIGHEIDSSITUATIE

Wereldwijd ervaren landen steeds meer dreiging door verschuivende machtsverhoudingen. Al jaren versterken potentiële tegenstanders hun krijgsmachten. Steeds vaker is sprake van hybride conflictvoering: desinformatie beïnvloedt onze democratieën en cyberaanvallen bedreigen de vitale infrastructuur. De ruimte militariseert en schaarse grondstoffen leiden vaker tot conflict. Het doel is telkens hetzelfde: de stabiliteit ondermijnen om invloed en macht te kunnen verwerven.

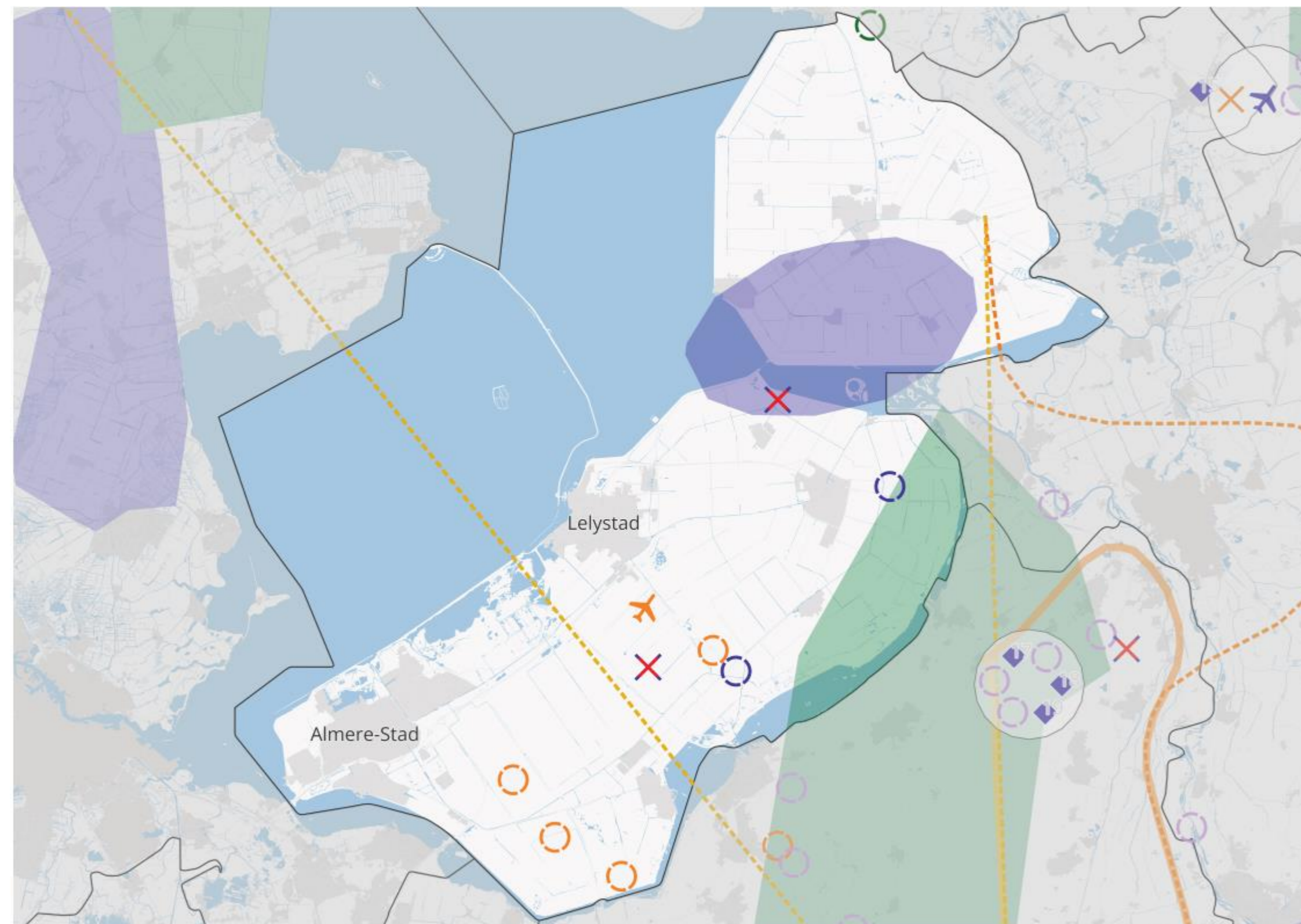

**Sterker, door vaker en
realistischer te trainen**

Overzichtskaart Flevoland

- Helikopterslandingsplaatsen
  - Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden
  - Extra locatie grootschalige munitieopslag
  - Nieuwe munitieopslag SIC
  - Uitbreiding van het bestaande springterrein Reek
  - Nieuw terrein voor oefenen met explosieven (springterrein)
  - Oefengebied
  - Oefenen in verstedelijkt gebied
  - Amfibisch oefengebied
  - Gegarandeerde havencapaciteit Host Nation Support
  - Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit
  - Korte/smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport
  - Onbemande drones**
  - Stationering onbemande drones voor cargo
  - Corridors naar oefengebieden alternatief 1: Directe vliegroute van en naar oefengebieden
  - Corridors naar oefengebieden alternatief 2: Zoveel mogelijk vermijden van gevoelige gebieden
  - Corridors naar Deelen alternatief 1: Directe vliegroute van en naar oefengebieden
  - Corridors naar Deelen alternatief 2: Zoveel mogelijk vermijden van gevoelige gebieden
- Laagvlieggebieden**
- Alternatief 1: Huidige laagvlieggebieden
  - Alternatief 2: Nieuwe laagvlieggebieden
- Onbemande maritieme helikopters**
- Onbemande maritieme helikopters
  - Alternatief 1: Directe route
  - Alternatief 2: Langs vaarroute
  - Alternatief 3: Ontzien van kwetsbare gebieden
  - Locatiespecifieke behoeften

Overzicht behoeftes gemeente Dronten

- 1 Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden
- 2 Extra locatie grootschalige munitieopslag
- 4 Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein)
- 11 Laagvlieggebieden helikopters

Daarnaast ook gepresenteerd:

- 8 *Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit*

5 juli 2023
Start Nationaal
Programma Ruimte
voor Defensie
(kamerbrief NPRD)

18 dec 2023 – 12 feb 2024
Terinzagelegging NRD,
voor het indienen van
zienswijzen

31 mei 2024
Reactie Ministerie
van Defensie op
ingediende zienswijzen
(nota van antwoord)

September 2024
Voorlopige
onderzoeksresultaten
planMER gereed

Begin 2025
Afronding planMER

Begin 2025
Vaststelling **Ontwerp**
Nationale Beleidsvisie
NPRD door het
kabinet (inclusief
voorkeursalternatieven)

2025
Reactie Ministerie
van Defensie
op ingediende
zienswijzen
(nota van antwoord)

15 dec 2023
Vaststelling Notitie reikwijdte
en detailniveau (NRD) door
het kabinet, als startschot
voor het onderzoek naar de
milieueffecten (planMER)

Januari t/m september 2024
Onderzoek naar de
milieueffecten van de
verschillende ruimte-
behoeften (planMER)

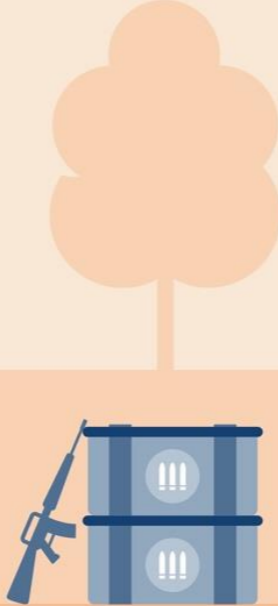
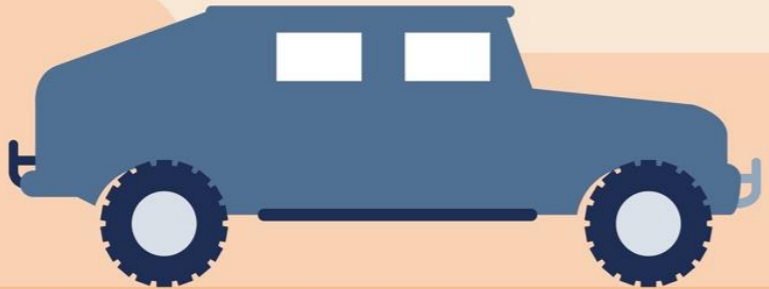
Juni – Juli 2024
Informatiebijeenkomsten
in iedere provincie

September – December 2024

- Aanvullende regionale
informatiebijeenkomsten voor locatie
specifieke behoeften
(met directe ruimtebehoefte)
- Gesprekken tussen Defensie en
medeoverheden over de uitkomsten
van de onderzoeken en mogelijke
(voorlopige) voorkeursalternatieven

Begin 2025
Terinzagelegging Ontwerp
Nationale Beleidsvisie
NPRD, voor het indienen
van zienswijzen

2025
Vaststelling Nationale
beleidsvisie NPRD
door kabinet

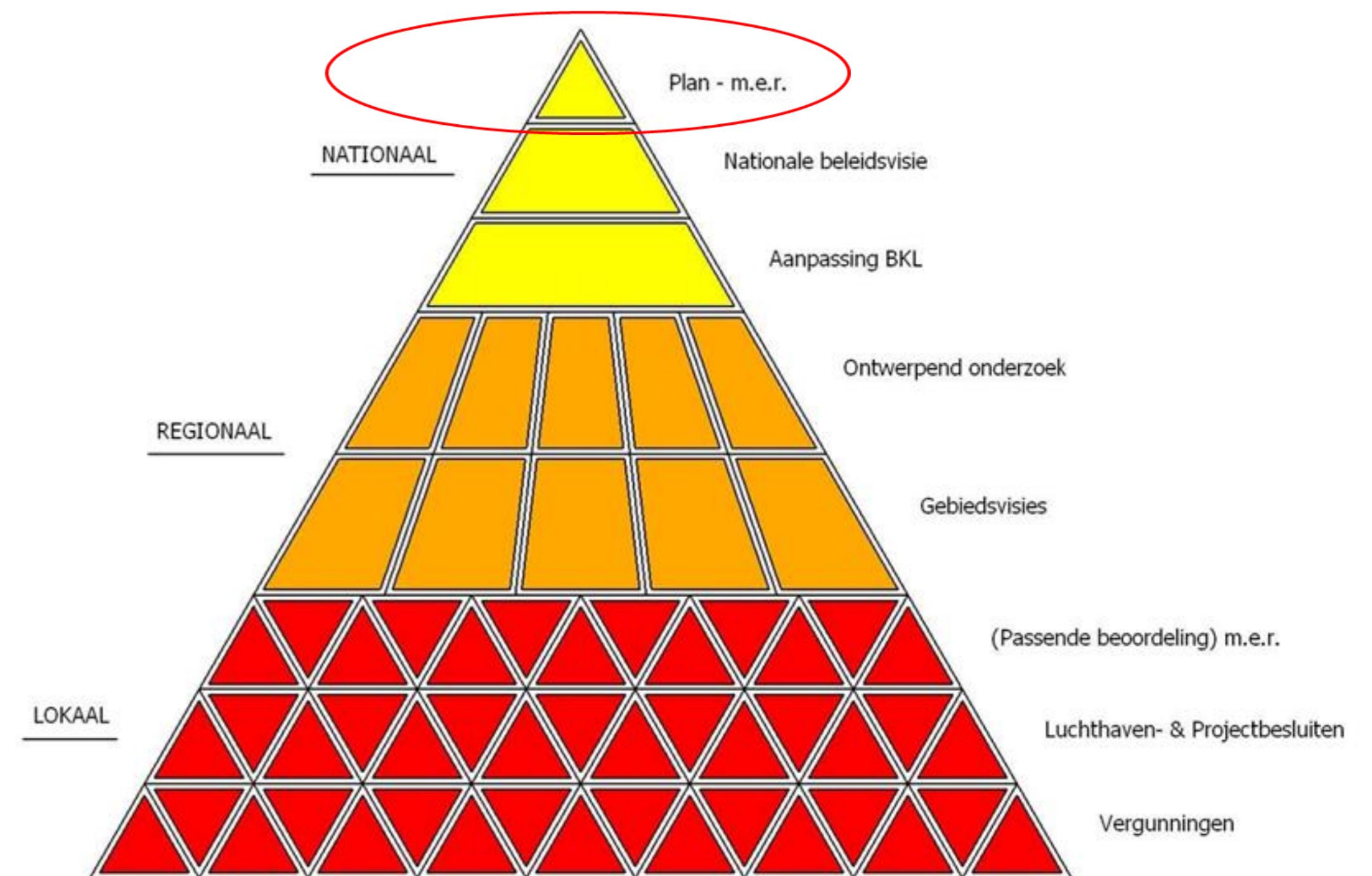

Wat is de rol van het planMER en planning

1. Een planMER is een onderzoeksrapport waarin:
  - a. de impact van de voorgenomen behoeften op de fysieke leefomgeving (dus breder dan alleen milieu) wordt onderzocht.
  - b. alternatieven worden onderzocht.
2. Voor de alternatieven worden voor relevante thema's de effecten op de fysieke leefomgeving in beeld gebracht.
  - a. De alternatieven kunnen daardoor met de huidige situatie/referentiesituatie én onderling vergeleken worden.
3. Het planMER biedt een transparant en navolgbaar rapport waarin deze effecten beoordeeld zijn. Er vindt hierin geen weging plaats. Dat is aan de politieke besluitvorming.
4. Het planMER betreft onderzoek 'op hoofdlijnen' om tot een voorkeursalternatief te komen. Hierna vindt in diverse fases nog veel nader en gedetailleerder onderzoek plaats.

Ministerie van Defensie

Behoefte 1 versterken & concentreren ondersteunende eenheden

Gemeente Dronten, Flevoland | 02 september 2024

Wat is de behoefte?

Voldoende capaciteit creëren om de gevechtseenheden adequaat te kunnen ondersteunen. Momenteel is dit onvoldoende mogelijk en heeft dit direct impact op de slagvaardigheid van de krijgsmacht.

Met de concentratie van eenheden kan Defensie:

- De krijgsmacht herstellen en versterken.
- Synergie creëren door concentratie in de ondersteunende ketens: geneeskunde, operationeel logistiek en information manoeuvre keten.
- Voldoende gekwalificeerde mensen vinden en behouden door beter loopbaanperspectief met gezonde werk-privé balans.

Eisen aan de locatie

- Voldoende strategische ruimte (370ha) om de huidige en toekomstige groei van de Landmacht op te kunnen vangen:
  - Nabij of mogelijkheid voor creëren oefenterein van 150ha
  - Ligging centraal in Nederland
  - Mogelijkheid voor specifieke operationele activiteiten als oefenen met drones

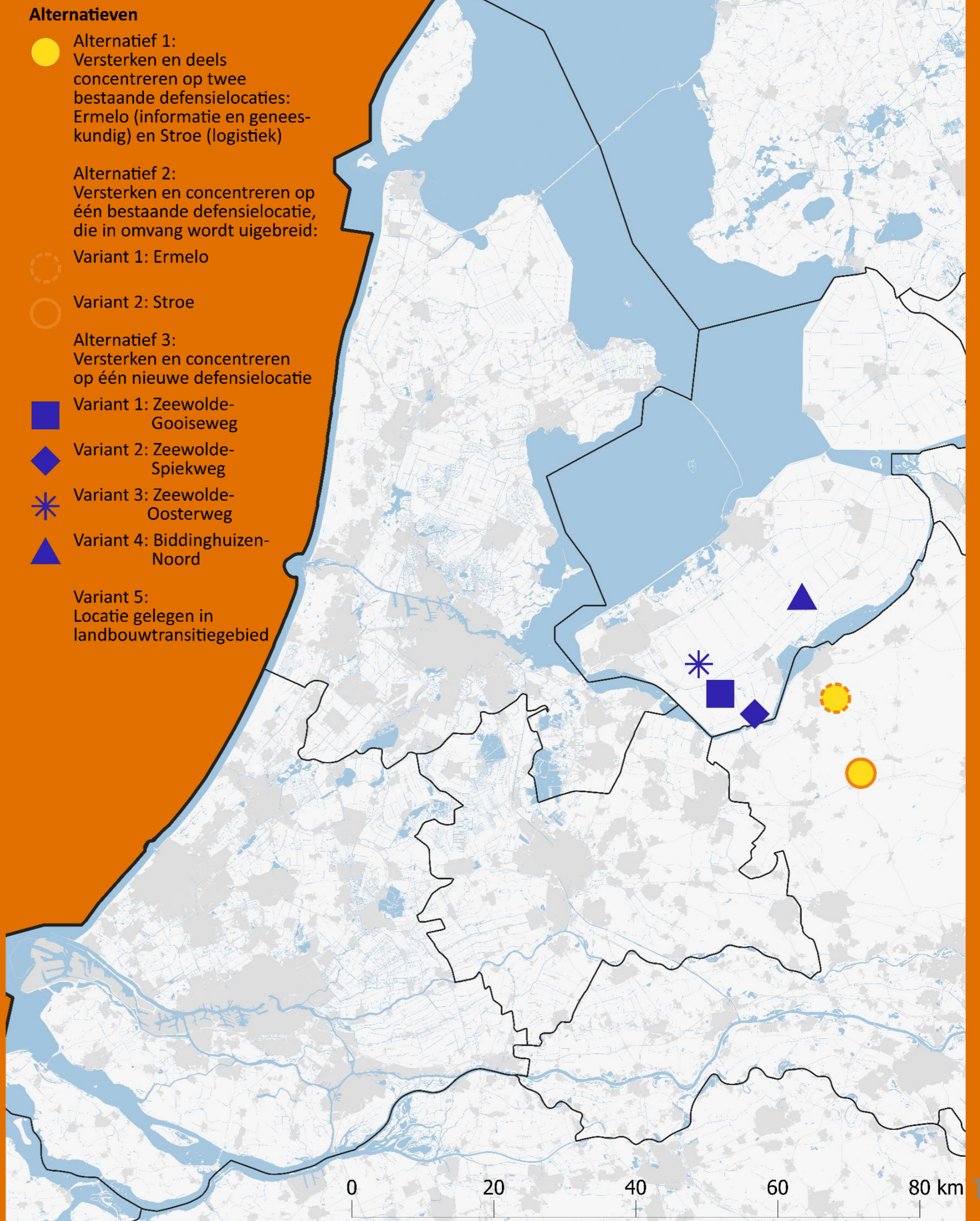

Ruimtebehoefte met een bovenregionale afweging

I: Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden

Te onderzoeken alternatieven

Alternatieven die in de plan-MER worden onderzocht:

- Versterken en deels concentreren op twee bestaande Defensie locaties (Ermelo & Stroe)
- Versterken en deels concentreren op één bestaande defensielocatie (Ermelo OF Stroe)
- Versterken en concentreren op één nieuwe defensielocatie:
  - **Zeewolde – Gooiseweg**
  - **Zeewolde – Spiekweg**
  - **Zeewolde – Oosterweg**
  - **Biddinghuizen – Noord**
- Nieuwe defensielocatie gelegen in landbouwtransitiegebied

Het beoordelingskader

Thema	Aspect	Toelichting
Gezonde en Veilige Leefomgeving	Geluid	Impact van de ontwikkeling op luchtvaartlawaai, wegverkeerslawaai, spoorweglawaai, industrielawaai en vice versa
	Luchtkwaliteit	Impact van de ontwikkeling op de concentraties stikstofdioxide, fijn stof en ultra fijn stof
	Externe veiligheid	Impact van plaatsgebonden risico, groepsrisico van de ontwikkeling en vice versa
	Licht	Impact van lichthinder door de ontwikkeling
	Trillingen	Impact van trillingen op de ontwikkeling en vice versa
	Hittestress	Impact van urban heat islands op ontwikkeling en vice versa
	Gezondheid	Impact op een groene en prettige leefomgeving bij een ontwikkeling
	Bodem	Impact op de bodemsoort, bodemverontreiniging door de ontwikkeling. impact van bodemdaling en onafgedekte bodem en sponswerking
Bodem en water	Oppervlaktewater	Impact op het watersysteem, de kwaliteit en kwantiteit van aanwezig oppervlaktewater
	Grondwater	Impact op grondwater (kwantitatief, kwalitatief) door de ontwikkeling en impact op drinkwater
	Waterveiligheid	Impact op waterveiligheid
Natuur, landschap en historie	Natuur	Natuurnetwerk Nederland, Natura 2000 (incl. stikstof), beschermde soorten
	Erfgoed	Impact op beschermde cultuurhistorische waarden
	Landschap	Impact op landschappelijke waarden
	Geomorfologie	Impact op aardkundige waarden
	Archeologie	Impact op archeologische verwachtingswaarde, beschermde gebieden
Klimaatadaptatie	Overstromingen	Impact van het overstromingsrisico op de ontwikkeling
	Droogte	Impact van droogte op de ontwikkeling
	Rainproof	Impact van een hevige bui (120 mm per 2 uur) op de ontwikkeling
Ruimtegebruik	Recreatie	Impact van de ontwikkeling op recreatiegebieden
	Landbouw	Impact van de ontwikkeling op waardevolle landbouwgrond, -gebieden
	Grondeigendom	De mate van grond in bezit van overheden en/of hoeveel eigenaren geraakt kunnen worden
Mobiliteit	Energienetwerken	Impact op ondergrondse en bovengrondse energienetwerken (en opslag en opwek) bij de ontwikkelingen en vice versa
	Bereikbaarheid	Impact van reistijd, congestie, nabijheid OV op de ontwikkeling en vice versa, impact op goederenstromen
Energie en Circulariteit	Verkeersveiligheid	Impact van de ontwikkeling op ongevallen en black spots
	Netcapaciteit	Impact van netcongestie op de ontwikkelingen
Defensiespecifiek	Circulariteit	Kansen voor grondstofhergebruik bij de ontwikkeling
	Energie	Kansen voor duurzame energieopwekking bij de ontwikkeling
Raakvlakken	Geschiktheid voor militair gebruik	Zie locatie-eisen
Raakvlakken	Interferentie met Rijksbelangen	Kansen en bedreigingen vanuit lopende Rijksprogramma's

Aanvullingen vanuit de zienswijzen

Onderdeel	Aanvulling op de NRD
Aspect water	Uitbreiding van het aspect water, met waar relevant aandacht voor opbarsting, kwel en droogte.
Aspect geur	Uitbreiding van het aspect geur door omliggende geurbronnen

Ministerie van Defensie

DEELSESSIE

Behoefte 2 grootschalige munitieopslag

Gemeente Dronten, Flevoland | 02 september 2024

Wat is de behoefte?

- Strategische opslagcapaciteit voor uitbreiding van de munitievoorraad
- Ruimere munitieopslag vanwege veranderend logistieke concept
- Ruimere munitieopslag vanwege Nederlandse ‘verplichting’ als doorvoerland richting bondgenoten in het (tijdelijk) opslaan van munitie

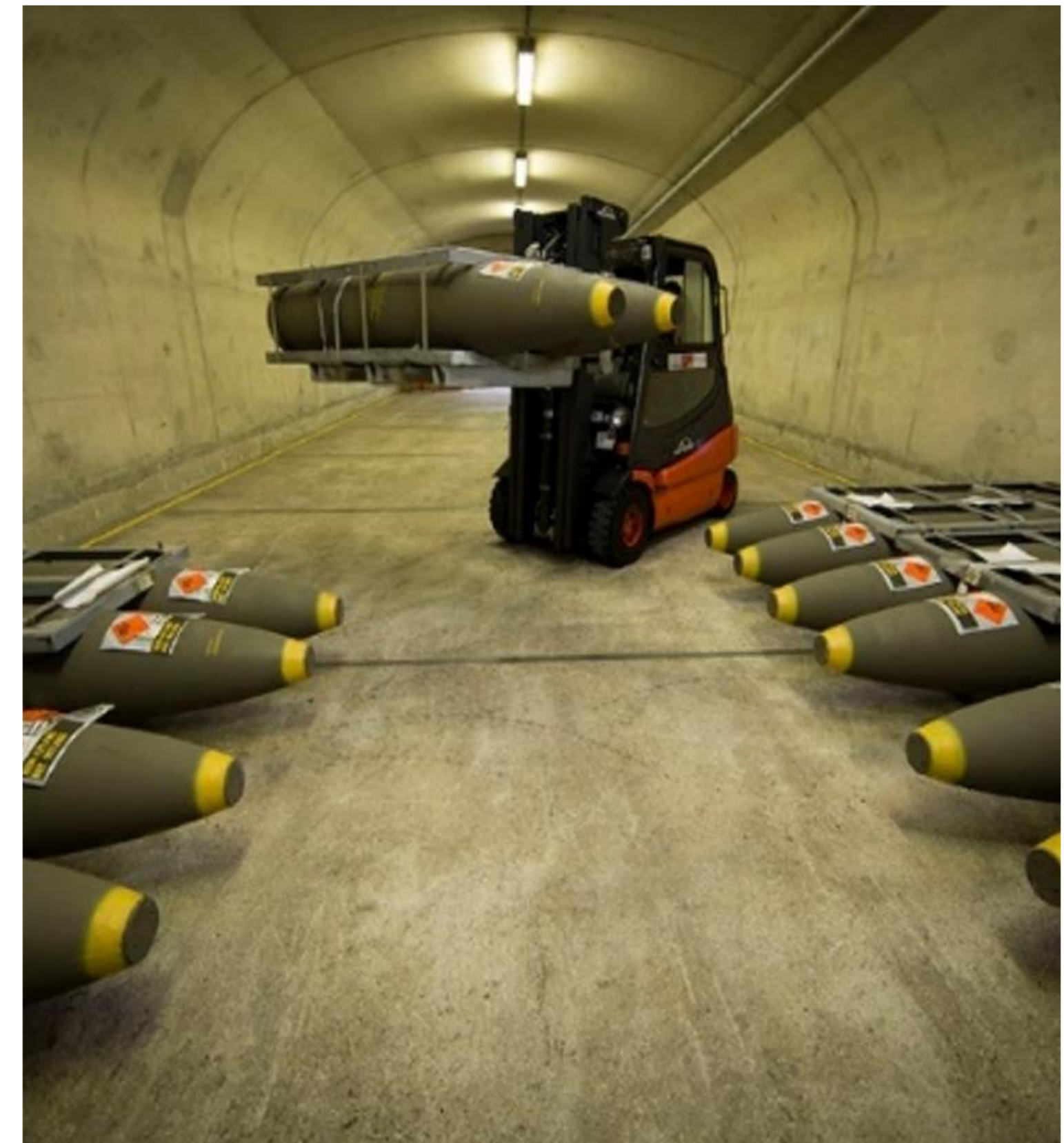

Eisen aan de locatie

Onderstaande eisen zijn een uitgangspunt geweest bij het zoeken naar geschikte locatiealternatieven

- Een terreinoppervlak van 70ha
- Goede ontsluiting naar het hoofdwegen systeem met daarbij mogelijke aansluiting op binnenvaart- en spoornetwerk
- Geen doorsnijding door wegen binnen het terrein
- Geen buitendijkse gebieden of gebieden binnen beschermingszones van primaire en secundaire waterkeringen
- Niet gelegen onder laagvliegroutes
- Buiten Natura 2000-gebieden – locatie kan wel gelegen zijn in landbouwtransitiegebieden

Alternatieven

- Alternatief 1: Eén centrale locatie
- Alternatief 2: Meerdere kleine locaties

Te onderzoeken alternatieven

Biddinghuizen

Dronten

Dalfsen

Weerselo

Zevenaar

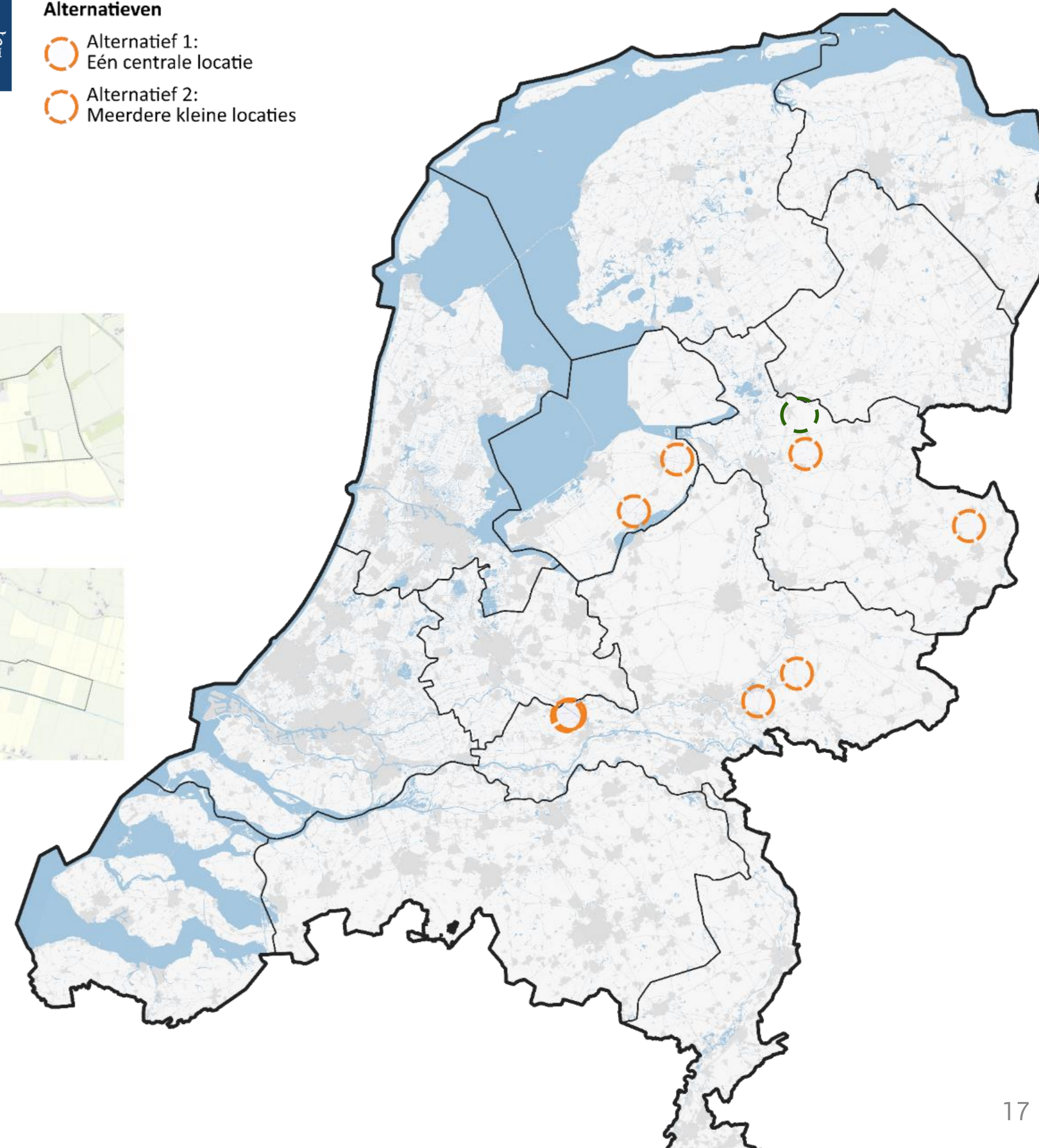
Zoelen - Oost

Zoelen - West

Hummelo

Uit informatiebijeenkomsten opgehaald:

- Windturbines op locatie Dronten
- Toegevoegd: locatie Staphorst, Gemeente Staphorst

Overzicht te onderzoeken thema's

Thema	Aspect	Toelichting
Gezonde en Veilige Leefomgeving	Geluid	Impact van de ontwikkeling op luchtvaartlawaai, wegverkeerslawaai, spoorweglawaai, industrielawaai en vice versa
	Luchtkwaliteit	Impact van de ontwikkeling op de concentraties stikstofdioxide, fijn stof en ultra fijn stof
	Externe veiligheid	Impact van plaatsgebonden risico, groepsrisico van de ontwikkeling en vice versa
	Licht	Impact van lichthinder door de ontwikkeling
Bodem en water	Bodem	Impact op de bodemsoort, bodemverontreiniging door de ontwikkeling. impact van bodemdaling en onafgedekte bodem en sponswerking
	Oppervlaktewater	Impact op het watersysteem, de kwaliteit en kwantiteit van aanwezig oppervlaktewater
	Grondwater	Impact op grondwater (kwantitatief, kwalitatief) door de ontwikkeling en impact op drinkwater
	Waterveiligheid	Impact op waterveiligheid
Natuur, landschap en historie	Natuur	Natuurnetwerk Nederland, Natura 2000 (incl. stikstof), beschermde soorten
	Erfgoed	Impact op beschermde cultuurhistorische waarden
	Landschap	Impact op landschappelijke waarden
	Geomorfologie	Impact op aardkundige waarden

Overzicht te onderzoeken thema's

Thema	Aspect	Toelichting
Klimaatadaptatie	Overstromingen	Impact van het overstromingsrisico op de ontwikkeling
	Droogte	Impact van droogte op de ontwikkeling
	Rainproof	Impact van een hevige bui (120 mm per 2 uur) op de ontwikkeling
Ruimtegebruik	Recreatie	Impact van de ontwikkeling op recreatiegebieden
	Landbouw	Impact van de ontwikkeling op waardevolle landbouwgrond, -gebieden
	Grondeigendom	De mate van grond in bezit van overheden en/of hoeveel eigenaren geraakt kunnen worden
	Energienetwerken	Impact op ondergrondse en bovengrondse energienetwerken (en opslag en opwek) bij de ontwikkelingen en vice versa
Energie en Circulariteit	Netcapaciteit	Impact van netcongestie op de ontwikkelingen
Defensiespecifiek	Geschiktheid voor militair gebruik	Zie locatie-eisen
Raakvlakken	Interferentie met Rijksbelangen	Kansen en bedreigingen vanuit lopende Rijksprogramma's

Aanvulling vanuit zienswijze

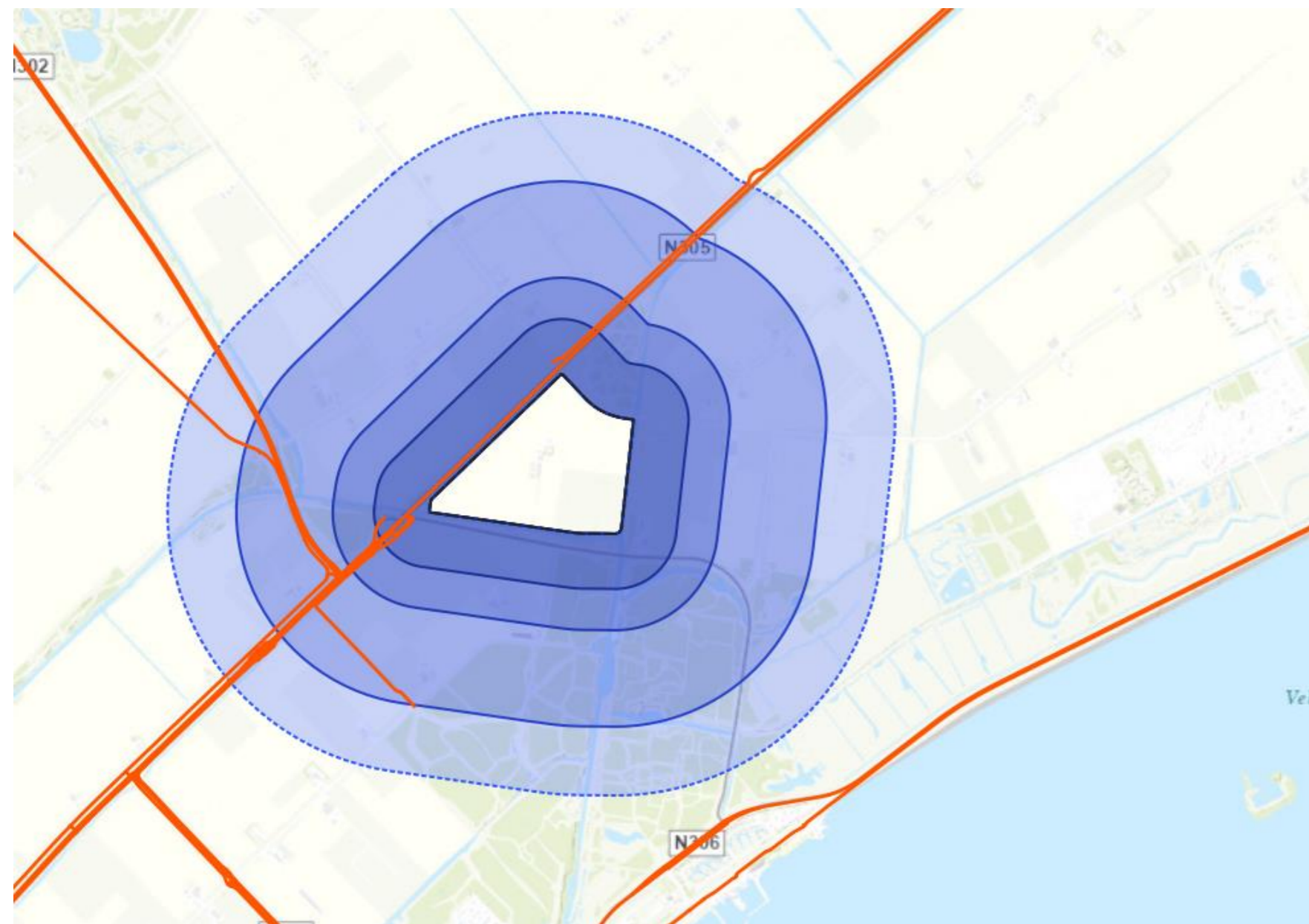
Onderdeel	Aanvulling op de NRD
Uitbreiding onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding van het onderzoek naar het aspect trillingen

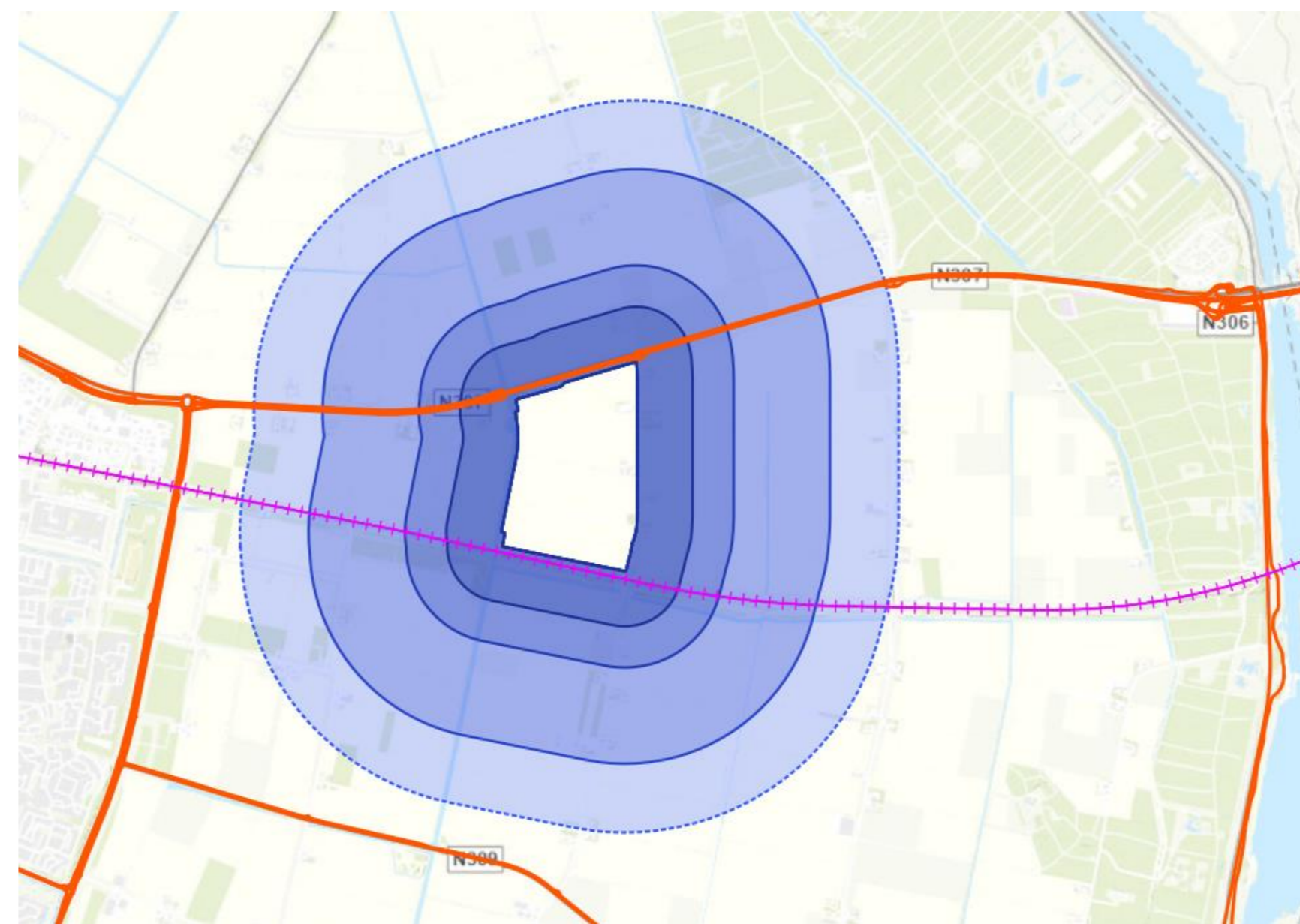

Zonering rondom munitieopslag

Biddinghuizen

Dronten

Legenda

- Zoekgebied
- 400 m A-Zone
- 700 m B-zone
- 1400 m C-zone
- 1900 m C-zone
- Wegvakken
  - Gemeente
  - Provincie
- Basisnetroutes
  - Basisnetroute water

In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de wettelijke kaders opgesteld met betrekking tot de explosieaandachtsgebieden rond munitieopslag (A, B, C). Hier gelden de volgende beperkingen:

Explosieaandachtsgebied A (400 meter):

- Geen beperkt, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en locaties;
- Geen autowegen, autosnelwegen spoorwegen, vaarwegen of parkeerterrein voor meer dan 10 motorvoertuigen;
- Geen agrarische activiteiten die een meer dan incidentele aanwezigheid van enkele personen vereisen.

Explosieaandachtsgebied B (700 meter):

- Geen beperkt, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en locaties.

Explosieaandachtsgebied C (Klein: 1400 meter, Groot: 1900 meter):

- Geen gebouwen waarin doorgaans een groot aantal personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig is met: vlies- of gordijngewels en grote glasoppervlakten.

NB: In de rapportage worden twee C-zones opgenomen (een reële C-zone en de grootste C-zone die op dit moment in Nederland bestaat). Dit is gedaan om een breed worst-case beeld te geven. Bij een mogelijke daadwerkelijke realisatie wordt er maar 1 C-zone vastgesteld. Binnen deze zone zijn dus enkel beperkingen met betrekking tot gebouwen met vlies-of gordijngewels met grote glasoppervlakten waar gedurende een groot deel van de dag veel mensen aanwezig. Voor andere gebouwen en activiteiten gelden er geen beperkingen binnen de C-zone.

Ministerie van Defensie

Behoefte 4 oefenen en trainen met explosieven

Gemeente Dronten, Flevoland | 02 september 2024

Wat is de behoefte?

- Defensie heeft behoefte aan een nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven vanwege:
  - Onvoldoende capaciteit van het springterrein in Reek
  - Oefenterrein Reek is in omvang en capaciteit beperkt in het aantal trainingen en oefeningen.
  - Er is onvoldoende ruimte om oefenruimte te bieden aan verschillende behoeften.
  - Omdat er geen zware explosieven op springterrein Reek gebruikt mogen worden, wordt dit in het buitenland getraind. Hierdoor neemt de druk op springterreinen in het buitenland ook toe.

Eisen aan de locatie

- Onderstaande eisen zijn een uitgangspunt geweest bij het zoeken naar geschikte locatiealternatieven binnen de zoekcirkels zoals aangegeven in de NRD
- Een terreinoppervlak van minimaal 300ha, maar bij voorkeur 700ha
  - Bebouwingsvrije zone van van 700ha (eventueel specifiek uitgeruste bebouwing mogelijk)
  - Niet gelegen in laagvlieggebieden van Defensie
  - Niet gelegen binnen beschermingszones van primaire en secundaire waterkeringen
  - Voorkeur voor ligging buiten Natura 2000-gebieden – locatie kan wel gelegen zijn in landbouwtransitiegebieden

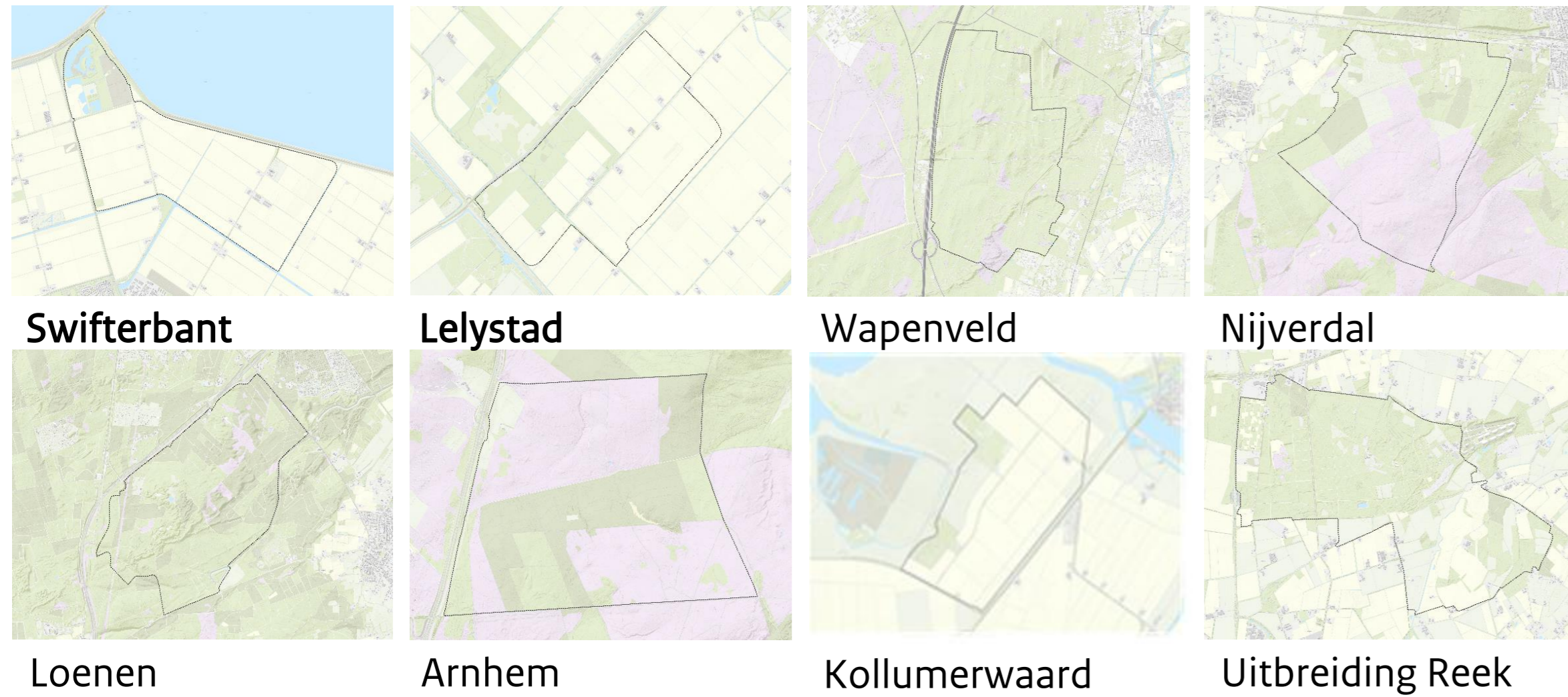
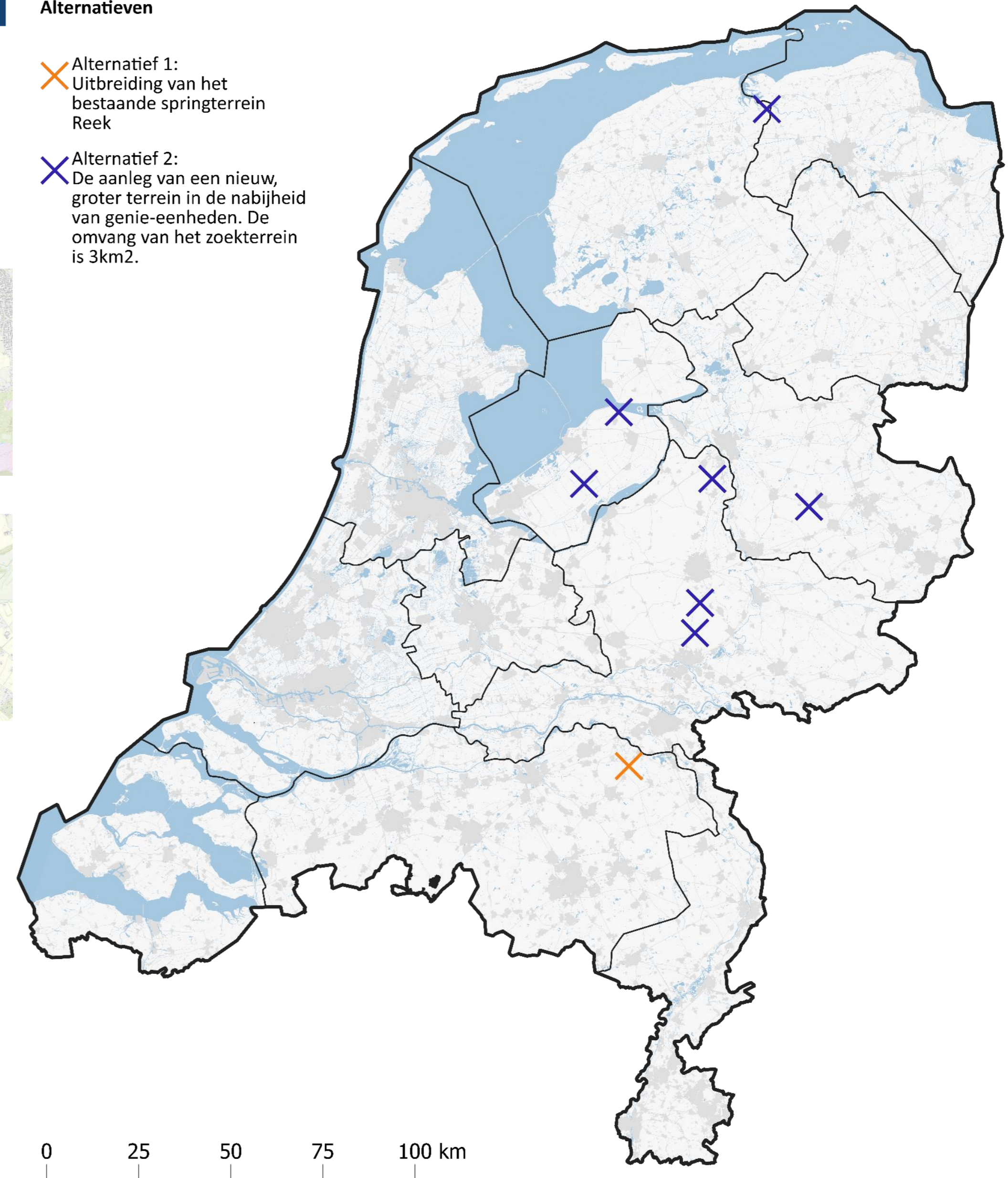

Te onderzoeken alternatieven

Alternatieven

- ✗ Alternatief 1:
Uitbreiding van het
bestaande springterrein
Reek
- ✗ Alternatief 2:
De aanleg van een nieuw,
groter terrein in de nabijheid
van genie-eenheden. De
omvang van het zoekterrein
is 3km².

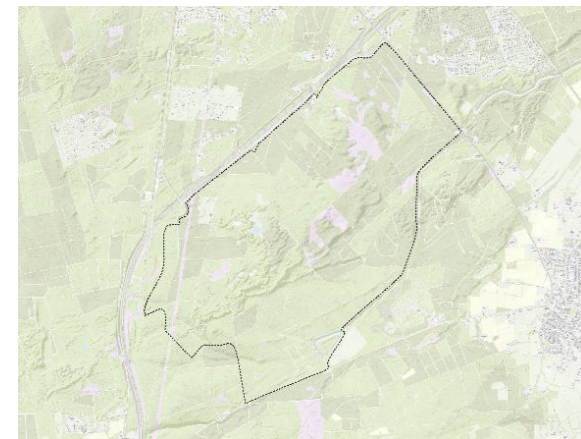

Swifterbant

Lelystad

Wapenveld

Nijverdal

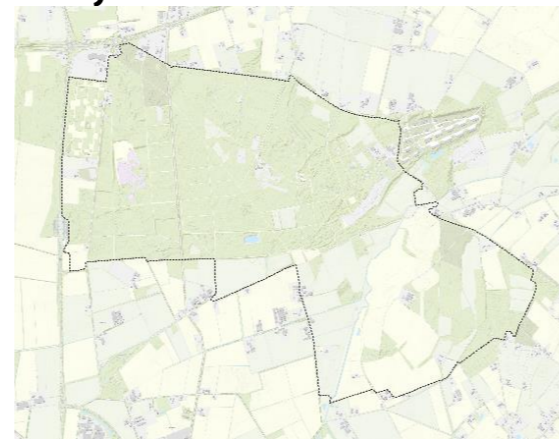
Loenen

Arnhem

Kollumerwaard

Uitbreiding Reek

- Logische vorm
- Geschikt vanuit Defensie

Overzicht te onderzoeken thema's

Thema	Aspect	Toelichting
Gezonde en Veilige Leefomgeving	Geluid	Impact van de ontwikkeling op luchtvaartlawaai, wegverkeerslawaai, spoorweglawaai, industrielawaai en vice versa
	Luchtkwaliteit	Impact van de ontwikkeling op de concentraties stikstofdioxide, fijn stof en ultra fijn stof
	Externe veiligheid	Impact van plaatsgebonden risico, groepsrisico van de ontwikkeling en vice versa
	Licht	Impact van lichthinder door de ontwikkeling
	Trillingen	Trillingen door de bodem en door de lucht
Bodem en water	Bodem	Impact op de bodemsoort, bodemverontreiniging door de ontwikkeling. impact van bodemdaling en onafgedekte bodem en sponswerking
	Oppervlaktewater	Impact op het watersysteem, de kwaliteit en kwantiteit van aanwezig oppervlaktewater
	Grondwater	Impact op grondwater (kwantitatief, kwalitatief) door de ontwikkeling en impact op drinkwater
	Waterveiligheid	Impact op waterveiligheid
Natuur, landschap en historie	Natuur	Natuurnetwerk Nederland, Natura 2000 (incl. stikstof), beschermde soorten
	Erfgoed	Impact op beschermde cultuurhistorische waarden
	Landschap	Impact op landschappelijke waarden

Overzicht te onderzoeken thema's

Thema	Aspect	Toelichting
Klimaatadaptatie	Overstromingen	Impact van het overstromingsrisico op de ontwikkeling
	Droogte	Impact van droogte op de ontwikkeling
	Rainproof	Impact van een hevige bui (120 mm per 2 uur) op de ontwikkeling
Ruimtegebruik	Recreatie	Impact van de ontwikkeling op recreatiegebieden
	Landbouw	Impact van de ontwikkeling op waardevolle landbouwgrond, -gebieden
	Grondeigendom	De mate van grond in bezit van overheden en/of hoeveel eigenaren geraakt kunnen worden
	Energienetwerken	Impact op ondergrondse en bovengrondse energienetwerken (en opslag en opwek) bij de ontwikkelingen en vice versa
Energie en Circulariteit	Netcapaciteit	Impact van netcongestie op de ontwikkelingen
	Energie	Kansen voor duurzame energieopwekking bij de ontwikkeling
Sociaal en vitaal	Economie	Impact en kansen op werkgelegenheid, kennis en innovatie bij de ontwikkeling
Defensiespecifiek	Geschiktheid voor militair gebruik	Zie locatie-eisen
Raakvlakken	Interferentie met Rijksbelangen	Kansen en bedreigingen vanuit lopende Rijksprogramma's

Aanvulling vanuit zienswijze

Onderdeel	Aanvulling op de NRD
Uitbreiding onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding van het onderzoek naar het aspect trillingen

Ministerie van Defensie

Behoefte 11 laagvlieggebieden helikopters

Gemeente Dronten, Flevoland | 02 september 2024

Eisen aan de locatie

- Voldoende ruimte. Hiervoor gelden de volgende referenties:
- **Laagvlieggebieden Maas-Waal (51.307 ha) en Voorne-Putten (41.098 ha) zijn qua omvang goed, mits die ruimte ook kan worden gebruikt en er niet een groot deel afvalt i.v.m. aaneengesloten bebouwing en windmolens.**
- **Laagvlieggebieden Oirschot (1.770 ha) en Eder- en Ginkelse heide (1.315 ha) zijn vrij klein. Een omvang zoals deze gebieden heeft niet de voorkeur, want de ruimte is beperkter om een goede training uit te voeren.**
- De benodigde aanvullende oppervlakte - in lijn met de extra behoefte van 1.122 laagvliegers (+81%) ten opzichte van nu - is 81% van het totaal aan huidige oppervlakte nodig. Dit betekent circa 240.000 ha extra.
- De afstand tot de vliegvelden ter beschikking voor helikopters: Gilze-Rijen en de Kooy en secundair Deelen. Het gebied moet met helikopter binnen afzienbare tijd, bij voorkeur maximaal 30 minuten vliegen (60km), te benaderen zijn.
- Geen wezenlijke aanwezigheid van windturbines (bestaand of gepland).
- Geen sterk verstedelijkt gebied.
- Mogelijke combinatie met oefengebied verstedelijkt gebied (behoefte 5) en amfibisch oefengebied (behoefte 6).

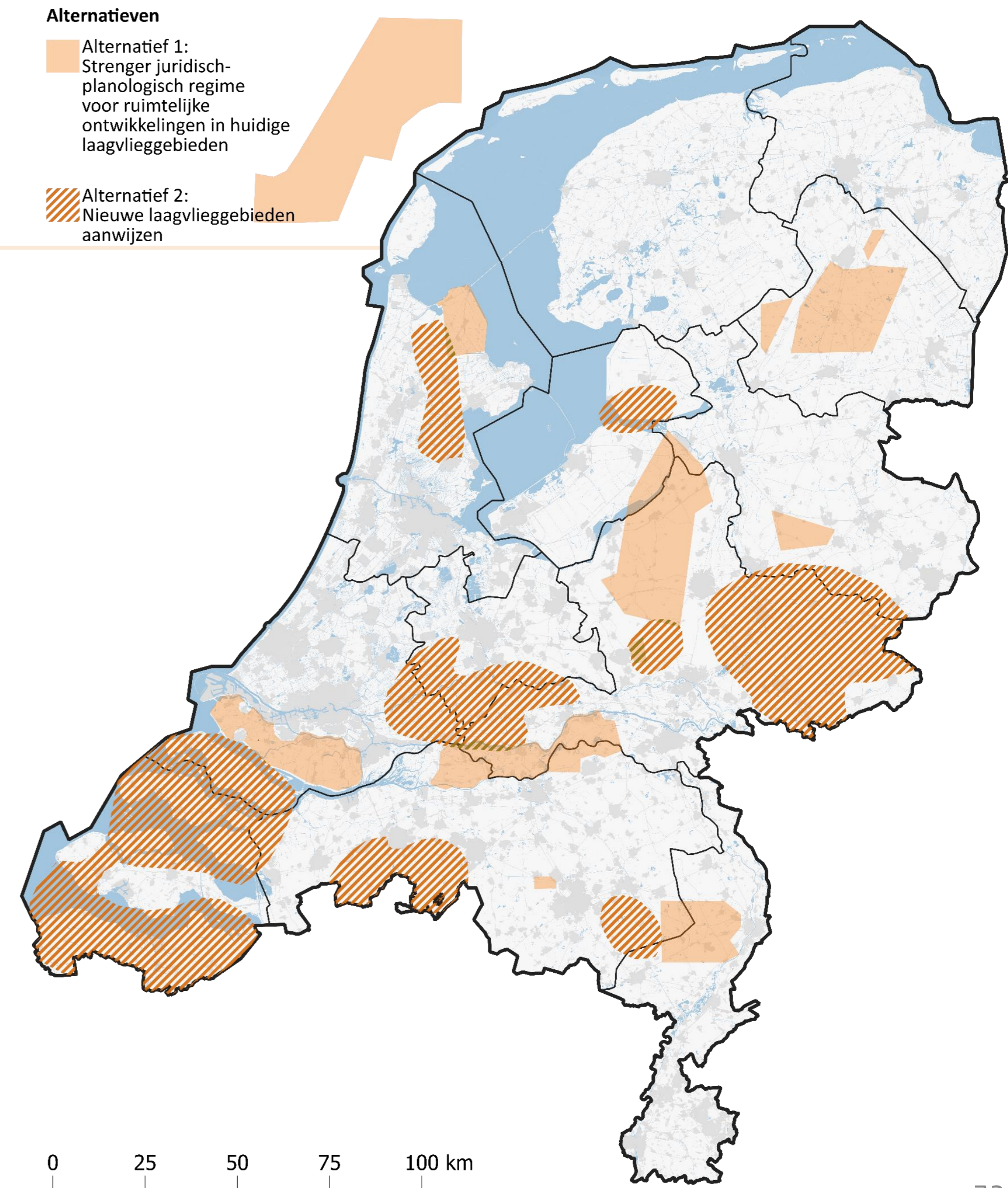
Eisen aan de locatie

Alternatieven:

1. Uitbreiding van activiteiten binnen bestaande gebieden, inclusief een strenger planologisch regime
2. Aanwijzen van nieuwe laagvlieggebieden

Combinatie van alternatieven in de vorm van spreiden van activiteiten is mogelijk.

Het onderzoek is uitgevoerd als geschiktheidsanalyse: er is een vergelijking van gebieden gemaakt o.b.v. aanwezige waarden, verwachte hinder en belemmeringen.

Beoordelingskader en aanvullingen nota van antwoord

Thema	Aspect	Toelichting
Gezonde en veilige leefomgeving	Geluid – hinder	Analyse van de mogelijke hinder o.b.v dichtheid van woningen in het buitengebied
	Geluid – stiltegebieden	Beoordeling van de aanwezigheid en omvang van stiltegebieden
	Trillingen	Analyse van de mogelijke hinder o.b.v dichtheid van woningen in het buitengebied
Natuur, landschap en cultureel erfgoed	Beschermde natuurgebieden	Beoordeling van de aanwezigheid en omvang van Natura 2000 en NNN
	Biodiversiteit	Beoordeling van de gevoeligheid voor vogels en vluchtdieren
Ruimtegebruik	Recreatie	Impact op aanwezige recreatieve functies in de laagvlieggebieden
	Maneges	Aantal paardenhouderijen binnen de laagvlieggebieden
	Luchtvaartactiviteiten	Mogelijke impact op recreatieve, particuliere luchtvaart(activiteiten)
Defensiespecifiek	Geschiktheid militair gebruik	Mate waarin gebieden voldoen aan wensen van Defensie
Raakvlakken	Woningbouwopgaven	Aanwezigheid van grote woningbouwopgaven in de omgeving van vliegbases
	Civiele luchtvaart	Mogelijke impact op civiele luchtvaart

Onderdeel

Aanvulling op de NRD

Uitbreiding onderzoek

- Uitbreiding van het onderzoek naar effecten op dieren.
- Uitbreiding van het onderzoek naar de effecten op andere luchtruimgebruikers.

VRAGEN?

Ministerie van Defensie

Behoefte 8 toename gebruik jachtvliegcapaciteit

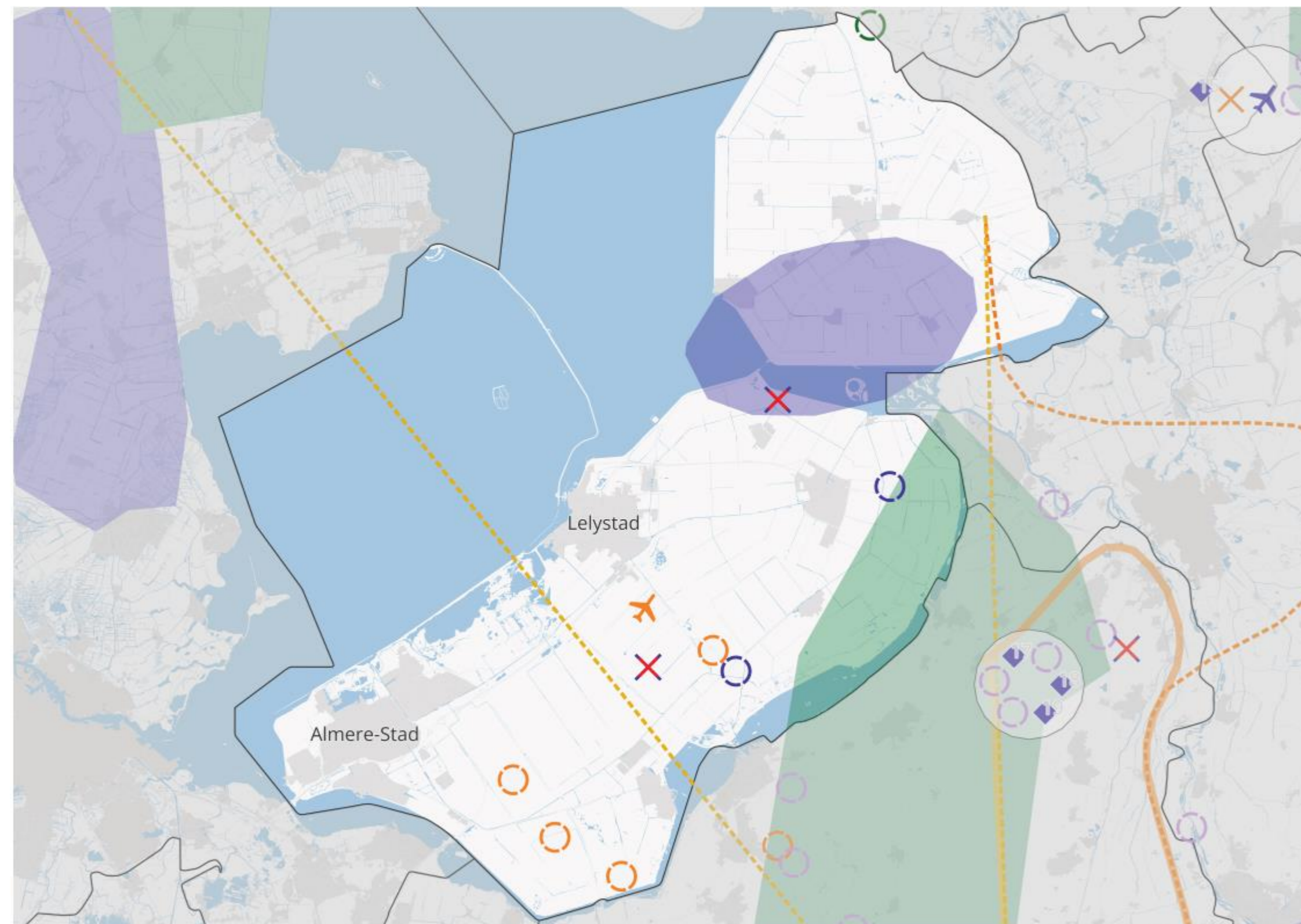

Gemeente Dronten, Flevoland | 02 september 2024

Overzichtskaart Flevoland

- Helikopterslandingsplaatsen
  - Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden
  - Extra locatie grootschalige munitieopslag
  - Nieuwe munitieopslag SIC
  - Uitbreiding van het bestaande springterrein Reek
  - Nieuw terrein voor oefenen met explosieven (springterrein)
  - Oefengebied
  - Oefenen in verstedelijkt gebied
  - Amfibisch oefengebied
  - Gegarandeerde havencapaciteit Host Nation Support
  - Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit
  - Korte/smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport
  - Onbemande drones**
  - Stationering onbemande drones voor cargo
  - Corridors naar oefengebieden alternatief 1: Directe vliegroute van en naar oefengebieden
  - Corridors naar oefengebieden alternatief 2: Zoveel mogelijk vermijden van gevoelige gebieden
  - Corridors naar Deelen alternatief 1: Directe vliegroute van en naar oefengebieden
  - Corridors naar Deelen alternatief 2: Zoveel mogelijk vermijden van gevoelige gebieden
- Laagvlieggebieden**
- Alternatief 1: Huidige laagvlieggebieden
  - Alternatief 2: Nieuwe laagvlieggebieden
- Onbemande maritieme helikopters**
- Onbemande maritieme helikopters
  - Alternatief 1: Directe route
  - Alternatief 2: Langs vaarroute
  - Alternatief 3: Ontzien van kwetsbare gebieden
  - Locatiespecifieke behoeften

Wat is de behoefte?

Defensie zoekt ruimte voor 2300 extra sorties voor periode van verhoogde waakzaamheid en paraatheid (*Peace time Vigilance* fase).

Toename voor:

1. Grootschalige NAVO-oefeningen;
2. Beddown van internationale vliegtuigen tbv troepenopbouw;
3. Agile Combat Employment (ACE), een netwerk van diverse vliegvelden zodat vliegtuigen kunnen rouleren.

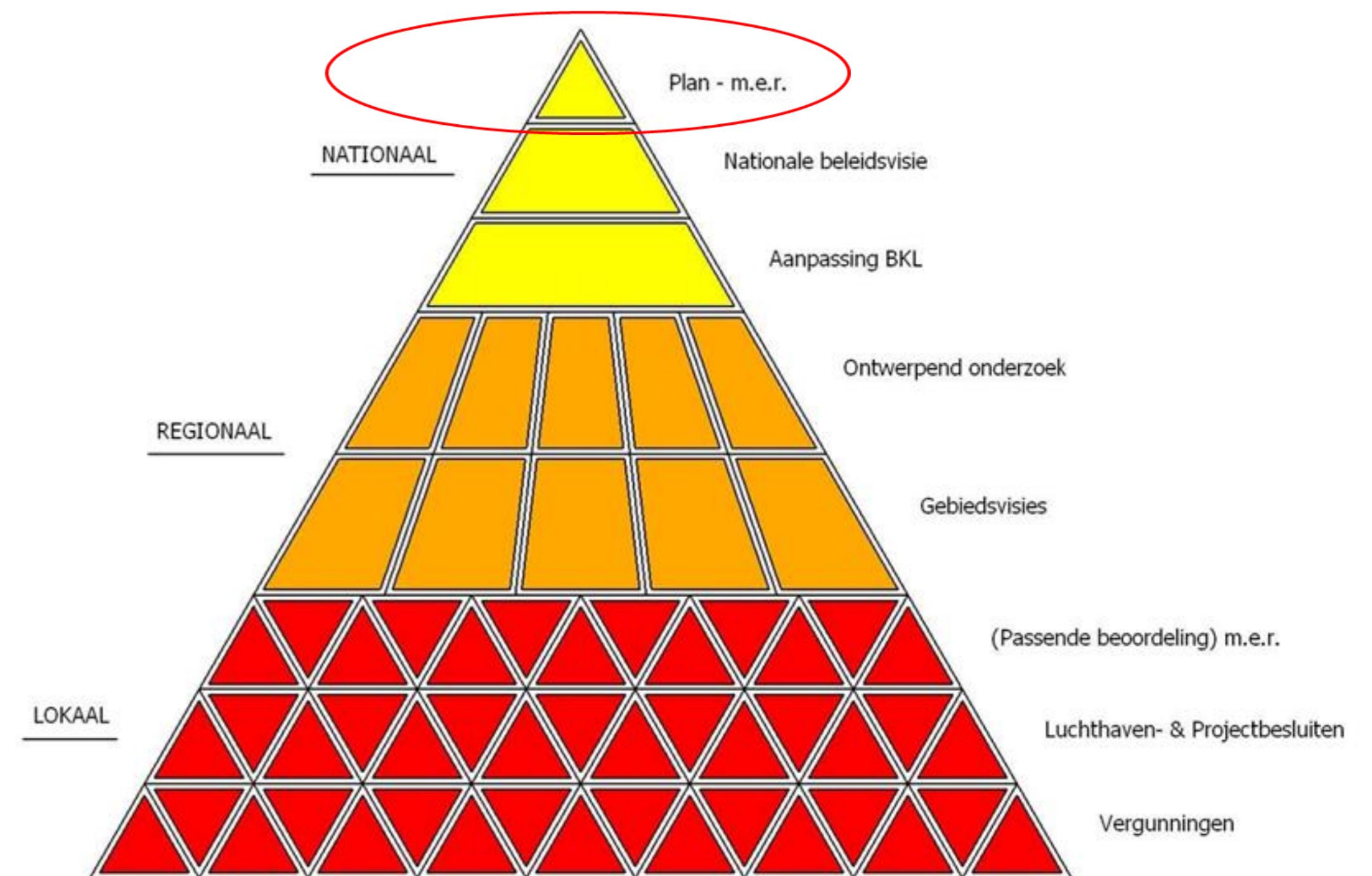

Wat is de rol van het planMER en planning

1. Een planMER is een onderzoeksrapport waarin:
  - a. de impact van de voorgenomen behoeften op de fysieke leefomgeving (dus breder dan alleen milieu) wordt onderzocht.
  - b. alternatieven worden onderzocht.
2. Voor de alternatieven worden voor relevante thema's de effecten op de fysieke leefomgeving in beeld gebracht.
  - a. De alternatieven kunnen daardoor met de huidige situatie/referentiesituatie én onderling vergeleken worden.
3. Het planMER biedt een transparant en navolgbaar rapport waarin deze effecten beoordeeld zijn. Er vindt hierin geen weging plaats. Dat is aan de politieke besluitvorming.
4. Het planMER betreft onderzoek 'op hoofdlijnen' om tot een voorkeursalternatief te komen. Hierna vindt in diverse fases nog veel nader en gedetailleerder onderzoek plaats.

Te onderzoeken alternatieven

Alternatieven die in de plan-MER worden onderzocht:

- **Uitbreiding van de huidige jachtvlieglocaties (vliegbases Leeuwarden en Volkel);**
- **1 extra jachtvliegtuiglocatie, tijdelijk of permanent (Vliegbases Eindhoven, Gilze-Rijen, Woensdrecht, De Peel of samenwerken met een civiele luchthaven);**
- **2 extra jachtvliegtuiglocaties, tijdelijk of permanent (Vliegbases Eindhoven, Gilze-Rijen, Woensdrecht, De Peel en/of samenwerken met een civiele luchthaven).**

Aanvullingen op NRD civiele luchthavens: Eelde, **Lelystad** en Twente.

In het plan worden de effecten van 2300 en 1150 sorties per locatie in beeld gebracht. (verdeling behoefte over 1 of 2 locaties)

Uitbreidingsalternatieven

- Alternatief 1: Uitbreiding van de bestaande jachtvliegtuiglocaties
- Alternatief 2: Toevoegen één extra jachtvliegtuiglocatie (voor tijdelijk of permanent gebruik)
- Alternatief 3: Toevoegen twee extra jachtvliegtuiglocaties (voor tijdelijk of permanent gebruik)
- Aanvullende alternatieven op civiele luchthavens

Het beoordelingskader

Thema	Aspect	Toelichting
Gezonde en veilige leefomgeving	Geluid – hinder	Onderzoek naar het effect van het toevoegen van 1.150 en 2.300 sorties F35 op het aantal (ernstig) gehinderden
	Geluid – geluidzone	Beoordeling van het effect op (omvang van) de geluidzone
	Geluid – stiltegebieden	Beoordeling van de afstand van de geluidcontour tot stiltegebieden
	Luchtkwaliteit	Onderzoek naar de effecten op de concentraties stikstofdioxide en fijn stof
	Trillingen	Onderzoek naar mogelijke trillingshinder o.b.v. nabijheid woningen
	Gezondheid	Analyse van diverse milieuaspecten die invloed hebben op de gezondheid rondom luchthavens
Natuur	Beschermde natuurgebieden	Onderzoek naar de effecten op stikstofdepositie
	Biodiversiteit	Beschouwing van de impact op (beschermde) soorten, met name vogels
Ruimtegebruik	Recreatie	Impact op aanwezige recreatieve functies in de nabijheid van vliegbases
	Maneges	Aantal paardenhouderijen in de nabijheid van vliegbases
	Luchtvaartactiviteiten	Mogelijke impact op recreatieve, particuliere luchtvaart(activiteiten)
Defensiespecifiek	Geschiktheid militair gebruik	Mate waarin alternatieven voldoen aan wensen van Defensie
Raakvlakken	Woningbouwopgaven	Nabijheid van grote woningbouwopgaven in de omgeving van vliegbases
	Civiele luchtvaart	Mogelijke impact op civiele luchtvaart

Toevoegingen vanuit de zienswijzen

- Effecten op gezondheid
- Effecten op dieren
- Impact op paardenhouderijen
- Effecten op woningbouw

- Daarnaast veel verduidelijkende vragen rondom het onderzoek naar geluid, luchtkwaliteit en Natura 2000.

